№ 8. Єшїй 23 Юніє 1829.

АЛБИНА РОМѪНѢСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ.

Оурма новиталелор дела Армїе

Л. Генерал ан-Шеф сау фолосит дин ачѣстъ не лȣкраре а дȣшманȣлȣй, спре а фаче гътириле кȣвїинчоасе пентрȣ ѡ ловире хотъръѫтоаре, ши аȣ скимбат пре лȣптъторїи ѡщени кȣ ѡпт баталїоане проаспете, пре карїй іаȣ май сприжинит кȣ ѡ резервъ де ѡптспрезече баталїоане ши доѫъчй ескадроане. Сара кътръ 5 чѣсȣрй, колоанеле ноастре аȣ пъшит ꙟнаинте кȣ бърбъціїе, кѫнд дȣшманȣл фъръ кȣраж пентрȣ пїерзарѣ че пъцисъ ꙟ ачѣ диминѣцъ, ши пе лѫнгъ ачѣста не май ꙟдоиндȣсе де а съ афла ꙟ фїинца армїей фрȣнташъ Росїенещй, нȣ авѣ май мȣлт ачѣлаши ꙟфокаре. Фокȣл чел бине ꙟдрептат ал батерїей спринтене де кълъриме № 19, аȣ ꙟчепȣт атакȣл кȣ ȣн маре спорю, ши челе ꙟтѫю фокȣрй аȣ апринс кѫтева сѫкрїе дȣшмѫнещй кȣ амȣниціїе. Ачастъ ꙟтѫмпларе аȣ ръдикат ла чел май ꙟналт град спайма тȣрчилор, карїй пъръсѫнд позиціїа лор се ретрасъ кътръ стрѫмтоаре. Ꙟбȣлзирѣ че аȣ ȣрмат атȣнче аȣ префъкȣт ачѣстъ ретирадъ (трацирѣ ꙟдъръпт) ꙟтрȣ ѡ адевъратъ фȣгъ. Ꙟсȣш Визирюл аȣ фȣџит пъръсинд тоатъ артилерїа ши багажȣл сѫȣ, ꙟтре кареле съ афла ши ꙟсȣш тръсȣра са. Тоатъ армїа лȣй десфъкѫндȣсе сау арȣнкат пе кърърїле дȣкътоаре кътръ мȣнціїй чей марй, пе ȣнде фȣгарїй кѫȣта съ скапе кѫте ȣнȣл. Контеле Палин іаȣ алȣнгат кȣ юцѣлъ тоатъ ноаптѣ пѫнъ ла Марковиці.

Аша сау ꙟкїат ачѣстъ зи вредникъ де поменире. Історїа ва ꙟсѣмна бътълїа де Кȣлавче алътȣрѣ кȣ а Кагȣлей ши а Рѫмникȣлȣй. Армїа тȣрчѣскъ сау стѫнс: Перзинд 40 тȣнȣрй, 3 мортарй (тȣн де арȣнкат бомбе) ѡ маре мȣлциме де пȣщe ши де амȣниціїй ѡщинещй, апроапе де 1500 принщй, ши ка ла 5000 ȣчишй, фȣгарїй чй аȣ скъпат дин ачѣстъ маре пеире се афлъ фъръ арме ши фъръ органиѕаціїе. Ꙟпръ ной ам пердȣт пѫнъ ла 1178 ȣчишй ши 1091 рѫниці, ꙟ нȣмърȣл кърора се афлъ Генералїй Отрочѣнко ши Глазинап. Контеле Пален, дȣпъ че аȣ дескис ла 31 комȣникаціїе кȣ Генералȣл Кȣпрїанов венит дела Праводй, сау ꙟтȣрнат ла Мадра.

Ꙟпръ Генералȣл Рот сау тримес асȣпра Марѫшей пентрȣ акȣлѣџе фȣгарїй чй сар ивй пела Комарна. Дȣшманȣл спре а сȣпъра ши а пѫнди маршȣл ачестȣй Генерал, аȣ репезит дин Шȣмла 1500 кълъреці, пре карїй Принципȣл Мадатоф кȣ кълъримѣ че акоперѣ Колсана Генералȣлȣй Рот деспре шесȣ, іаȣ ловит ши іаȣ рѫсфрѫнт ꙟтр ѡ клипѣлъ. Атȣнче тȣрчїи

сaꙋ трас кътръ ръдꙋта Но 26, ръмасъ дин търіиле ноастре але анꙋлꙋй трекꙋт, пре каре ѡ кꙋпринде кꙋ педестриме ши кꙋ 2 тꙋнꙋрй, Принцꙋл Мандатоф аꙋ ѡрѫдꙋит Хꙋсарилор дин ал 3 девизіе, касъ дескалече ши съ ловѣскъ Редꙋта, каре, кꙋ тꙋнꙋриле че авѣ сaꙋ лꙋат прин сабіе. Дин ачѣстъ ꙟдемнѫдꙋсъ хꙋсарій сaꙋ арꙋнкат ши асꙋпра алтей ꙟвечинате Редꙋте, каре ꙟсъ пъзитъ де 400 ѡсташи ши де 3 тꙋнꙋрй съ апъръ кꙋ бърбъціе. Генералꙋл Рот аꙋ порнит ꙋн баталіон дин Регементꙋл Охоцкий ши пе ал 31 де вѫнъторй. Ачѣщи солдацй, карій авѣ ꙟкъ афаче ръсплътире пентрꙋ перзаре че аꙋ сꙋферитѡ ла 5 май, аꙋ нъвълит кꙋ фꙋріе асꙋпра ръдꙋтей, пре каре аꙋ лꙋатѡ ꙋчигѫнд тот Гарнизонꙋл. Ачѣстъ микъ избѫндъ аꙋ адаос трофеіиле ноастре кꙋ 5 тꙋнꙋрй, 12 стѣгꙋрй ши кꙋ кѫцва принший, перзаре дꙋшманꙋлꙋй се сꙋе ла 600 оамений, іаръ анꙋбастръ ла 100 ꙋчиший ши ръниций.

Лꙋкръриле аседіей Четъцій Силистріей, деши аꙋ фост ꙟтързѫете дин неконтенителе плой, тотꙋший спореск, ши батеріиле паралелей атреа сaꙋ гътит, ши ноаптѣ спре 30 май, требꙋе сесъ фи ꙟтрармат.

НОВИТАЛЕ ДЕЛА АРМІЕ ꙞНАИНТѢ ШꙊМЛЕИ ДИН 12 ЮНІЕ 1829 ꙞТАБЪРА ДЕЛА ЕНЦИКЕНИ

Адоа зи дꙋпъ ꙟвинџерѣ са, мареле Визирю аꙋ ꙟтрат прин Костечѣ ꙟ Шꙋмла кꙋ ꙋн мик нꙋмър де кълъреций, ши де атꙋнче ꙟзъдар стъ кꙋ тот ꙟнадинсꙋл ꙟтрꙋ а ѡрганиси Арміа. Фꙋгарій, чи нꙋмай ꙟ миче банде се пот фꙋрише ꙟчетате, нꙋ сѫнт ꙟнкъ ꙟдестꙋй ла нꙋмър спре а плини симцитоаре лнѱъ дин чете. Пе лѫнгъ ачесте, чѣ май маре парте а ѡсташилор, атѫт дин корпꙋсꙋл регꙋлат кѫт ши дин ачел не регꙋлат, сaꙋ фолосит де ꙟвинџере спре асе ꙟтꙋрна пе ла лъкꙋинцъле лор, ши аша дин 40000 оамений, кꙋ карій вениcъ Визирюл ꙟнаинтѣ Праводеи абіе 15000 сор фи адꙋнат сꙋпт стѣгꙋриле лор. Ꙟтрꙋ аштептаре лꙋкърърей дела Силистра, Арміа ноастръ стъ ꙟн обсерваціе (ла пѫндъ) ꙟнаинтѣ Шꙋмлей, ка съ ꙟмпедиче пе тꙋрчй де а нꙋ сꙋпъра кѫт де пꙋцин оперaцііле Корпосꙋлꙋй де аседіе. Дꙋшманꙋл ꙟспъймѫнтат ꙟнкъ де ꙟфрѫнџерѣ лꙋй де ла Кꙋлавче, съ ціне ꙟкис ꙟ Шꙋмла, ши ничй аꙋ кꙋтезат а фаче чева а сꙋпра Генералꙋлꙋй Лейтенант Принцꙋл Мадатоф, кареле кꙋ 16 ескадроане ꙟ 7 Іꙋніе аꙋ пъшит ꙟнаинте пънъ ла Џюмаіа, пре каре аꙋ афлатѡ пъръситъ.

(Дꙋпъ ачесте де сꙋс ꙋрмѣзъ релаціа Офиціалъ де лꙋаре Четъцей Рахова, каре нꙋ сaꙋ пꙋс аичи, пентрꙋ къ сaꙋ пꙋбликат ꙟ Газета ноастръ дин 16 Іꙋніе.) Ꙟн ачѣсташ бꙋлитин се кꙋпринде ши ꙟщіинцаре ꙋрмътоаре: Спре 7 Іꙋніе ноаптѣ сaꙋ ꙟчепꙋт ꙟнаинтѣ Силистрей детꙋнаре ꙟ Глачисꙋ, адекъ ꙟ костиша чѣ динафара шанцꙋрилор четъцій, ꙋнде се фак ши фꙋгаделе (мине сaꙋ кꙋптіоаре мичй) прин кариле ла 8 ши ла 9 Іꙋніе сaꙋ ши сꙋрпат ѡ парте а Контраскарпей.

ПРꙊСІА

Газета статꙋлꙋй аратъ дела Поцдам (Тѫрг ши Палат Кръіеск депъртат 8 чѣсꙋрй де Берлин) къ: ꙟзилеле трекꙋте аꙋ авꙋт ачест Тѫрг норочире а прими ꙟзидꙋриле сале пе Мъририле лор Ꙟмпъратꙋл ши Ꙟмпърътѣса атоате Россіилор ши пе Мареле Дꙋка Діадохꙋл Тронꙋлꙋй. Сара аꙋ сосит асъминѣ ши Принцеса Аꙋгꙋста Дꙋкеса де Сазен-Ваймар, логодника Кръіеший сале Мърирй Принцꙋлꙋй Вилхелм ал Прꙋсіей, карій сaꙋ примит кꙋ стрълꙋчитъ помпъ. Ла 29 диминѣца сaꙋ фъкꙋт маре парадъ ощенѣскъ, ла каре ꙟсꙋши Мърирѣ Са Краюл Прꙋсіей аꙋ мерс ꙟфрꙋнтѣ оастей, ши аша аꙋ трекꙋт пе динаинтѣ Ꙟмпъратꙋлꙋй фъкѫндꙋй комплементꙋл милитърескꙋ.

Дин Берлин 30 май: Тꙋнетꙋл артилеріей аꙋ вестит ери ꙟн ачѣстъ капиталіе сосирѣ Дꙋкесей, логодничей Кръескꙋлꙋй Принций Вилхелм, каре аџюнгѫнд ла кꙋрте сaꙋ примит де кътръ Кръѫска фамиліе, де дрегъторій статꙋлꙋй ши де дамеле Палатꙋлꙋй. Сара аꙋ фост кꙋрте (адꙋнаре) ла Мърирѣ Са Ꙟмпърътѣса Россіей.

Астъзй 1 Юніе ла 11 чѣсꙋрй диминѣца Мърирѣ Са Краюл аꙋ ꙟкрединцат

регемéнтꙋл прꙋсїенéск ал 3 ле де Ꙋланй Ꙟмпъръте́шей сáле Ꙟнълцимий Марелꙋй Дꙋка Дїадохꙋл Трóнꙋлꙋй Рóссїей, ка ꙋнꙋл чй акꙋм саꙋ нꙋмит Шефꙋл ачестꙋй регемéнт. Бꙋкꙋрїа лъкꙋиторилор Капитáлїей ноáстре пентрꙋ пóмпеле ши сърбъриле кꙋрцей кръе́щй, съ ведéще Ꙟтóте пъ́рциле. Лꙋминáцїа де асáръ саꙋ арътáт кꙋ маре стрълꙋчире ла май мꙋлте лóкꙋрй але Орáшꙋлꙋй. Ла Кръе́шиле Ꙟнълцимй Принцꙋл Вилхéлм ши Соцїа са аꙋ фóст éрй диминéцъ Дежене́ маре ла каре аꙋ фóст фаць Ꙟмпъръте́шиле сáле Мърирй, Ꙟпреꙋнъ кꙋ мꙋлцй магнáцй (чеїй Ꙟтъй Боéрй) ши алте персóане де Ꙟнáлте рагꙋрй, карїй сáра саꙋ адꙋнáт Ꙟ палатꙋл Кра́юлꙋй Ꙟн апартамéнтꙋриле Ꙟмпъръте́сей ла чинъ, дꙋпъ каре Мърире са Кра́юл ши Кръáска фамилїе шаꙋ лꙋáт зїоа бꙋнъ де ла Мърире са Ꙟмпъратꙋл Рóссїей, кáреле хотъръсе Ꙟн ачеа ноáпте съ пърчéдъ дин Капиталїа ноáстръ, прекꙋм саꙋ ши порнит дꙋпъ кътева чéсꙋрй. Ла 2 Юнїе Ꙟмпъръте́ска са Ꙟнълциме Мáриле Дꙋка Дїадохꙋл Трóнꙋлꙋй Рóссїей, аꙋ пърчéс де айчеа ла Сїбиленóр Ꙟ Сїлéзїа, ꙗр Кръáска са Ꙟнълциме мáреле Дꙋка, де Саксен Ваймар, аꙋ плекáт ла Варсáвїа.

АНГЛЇА

Дóмнꙋл де Сармїéнто, ꙋнꙋл дин комисáрїй, чй кълъторисе Ꙟ лꙋна лꙋй Октóмврїе ла Бразилїе, кꙋ Ꙟсърчинáре де асъ Ꙟ алкътꙋй кꙋ Дóн Пéдро, Ꙟмпъратꙋл Бразилїей пентрꙋ Портꙋгáлїа, саꙋ Ꙟтꙋрнат ла Лóндра Ꙟ 26 май, се зиче: Къ дꙋпъ кꙋпридере депéшилор адꙋсе де дънсꙋл, петречере Ꙟн Енглетéра а тинерей Кръéсе де Портꙋгáлїа Дóна Марїа съ ва май прелꙋнци

ФРАНЦЇА

Дꙋп Ꙟщїинцъриле дин Фрáнцїа де амéзъзй, спанїóлꙋл Екс-генерáл (фóстꙋл Генерáл) Милáн саꙋ лꙋáт сꙋпт Ꙟкисóаре ла 26 май, ши саꙋ адꙋс сꙋпт пазъ ла Перпинéн. Спꙋн къ арфи авꙋт де гъ́нд съ трéкъ Ꙟ Спанїа спре а Ꙟтърта аколо еволꙋцїе асꙋпра ѡкърмꙋирей Спанїóле.

ЦАРА РОМЪНЕАСКЪ

Кꙋрїéрꙋл ромънéск дин 10 Юнїе скрїе, къ: Ꙟ зилеле трекꙋте саꙋ пꙋс Ꙟнаинте де кътръ Екселéнцїа Са Дóмнꙋл деплин Ꙟпꙋтерничитꙋл Президéнт, ка съсе факъ дóъ спитáлꙋрй де нóꙋ афáръ дин Бꙋкꙋрéщй, спре асъ редика челе дин полúтїе кáреле причинꙋеск не сънътáте. Пентрꙋ зидире ачéстора съ чер 250 мїй лей дела Боéрй, Мънъстирй ши негꙋциторй. Къпитенїей (старостїей) Негꙋциторилор саꙋ орънд ꙋит съ факъ кꙋноскꙋт ла тóате брéслеле асъ Ꙟналогисй 83 мїй лей песте тотꙋл Негꙋциторимей, ꙗр ръмъшица се се адꙋне дела Боéрй ши Мънъстирй. Ꙟгрижиле стъпънирей челе плине де юбире де ѡменире, ка съсъ кꙋрме тот фéлюл де Ꙟтиндере а боáлей липичóасъ, саꙋ порꙋнчит съ Ꙟчетéзъ тот фéлюл де комꙋникáцїе динтре ѡáмений, ши сесъ Ꙟкизъ Търгꙋл де тот, пентрꙋ кътева зиле.

Дин рапортꙋл пентрꙋ кацй саꙋ болнъвит ши аꙋ мꙋрит де липичóаса боалъ Ꙟ Орáш ши пела спитáлꙋрй, дела Юнїе 1 пънъ ла 7 съ арáтъ афи Ꙟн Орáш 51 морцй 134 бóлнавй, ши 49 Ꙟ спитáлꙋрй.

Ꙟ Но: 17 ал кꙋрїéрꙋлꙋй Ромънéск съ афлъ ꙋрмътóрюл сонéт, дин поезїиле Д: М: Логофът Ꙗнкꙋ Въкърéскꙋ, пентрꙋ кäртꙋте поезїей сáле Ꙟтитꙋлáт: Анакрéон ал Ромънилор.

СОНЕТ ДЕСПРЕ ПАЧЕ

Крещй Ꙟн сън пе Плꙋтꙋ, Пáче мꙋлт богáтъ,
Рамꙋръ мъслинꙋцй дъ веселитоаре,
Шарпе ла пичóаре ай не виноватъ;
Д'орй че мъестрїе, сбоаръ, юбитóаре!

Корнꙋ ибилшꙋгꙋрй адꙋне Ꙟн датъ!
Д'армáтꙋрй, де пъвъзй, вино, арътоáре,
Грáсꙋл, родитóрꙋл, албꙋл пїепт не аратъ,
Пꙋе Кадꙋчеꙋ цй ꙗр негóцꙋ и флоáре.

Скꙋп Ꙟсърчїнатъ де флóрй, спїкꙋрй, пóаме,
Дървеще нóъ фачерй мїй де бине!
Ӏсгонéще реле, бóале, чюмъ, фоáме!

Пре Ꙟтемеїéте фъ с'авéм кꙋ тине
Сфинтеле де нéмꙋрй пръвилй економе!
Фериче ноастръ не сминтитъ цине!

ДИН ІСТОРІА ПАТРІЕИ

Симцитоаре лифъ а ȣней Историй Национале, алкътȣите кȣ скȣмпътате ѫ лимба Ромѫнѣскъ, поате адȣче пе четиторю ла ȣаре каре не домерире а сȣпра артикȣлȣлȣй дин Историа Патрiей, чи се кȣпринде ѫ Газета ноастръ Но 6, ѫ каре саȣ дескрис Иройка мъриме де сȣфлет а Доамней Еленій нȣмитъ де алцій ши Настасiа, аместекѫнд нȣмеле Домнȣлȣй Стефан ал 3 ле фiюлȣй ачестiе, пре кареле, пентрȣ а са иройкъ бирȣинцъ кѫщигатъ асȣпра лȣй Баiазет 1390 ла Ръсбоени пе молдова лам нȣмит маре, кȣ нȣмеле лȣй Стефан ал 6 ле, кареле де ла анȣл 1458 пѫнъ ла 1504 аȣ стътȣт Ироȣ ши апърътор Крешинътъцей ши Патрiей сале, ѫнълцинду-ш ла чел май ѫналт град, ѫнсъ Историа пъстрѣзъ кȣ мѫндрie ши нȣмеле сȣс арътатȣлȣй Стефан ал 3 ле, фiюл Дмнȣлȣй Роман 1 юл: чи аȣ Домнит ла 1390, кѫчи Роман ѫтѫю не деприне кȣ ръзбоюл, ши протимисинд бинеле Патрiей, май мȣлт де кѫт дорȣл а домни, ѫн епоха нъвълирей Османинор ѫн Европа, аȣ ѫсоцит шieш ѫ Домнie пе фiюл сеȣ Стефан, але кървȣiа таленторй ошенещй ши кȣраж се стрълȣчисъ ѫ бътълiиле кȣ Ȣнгȣрiй, ши май алес прин Трiамвȣл бътълiей де ла валѣ албъ саȣ ръзбоени асȣпра лȣй Бiазет. Ачест Стефан ал 3 ле, цѫинд май апой ѫсȣш кърма Домнiей, аȣ петрекȣт ѫ неконтените ръзбоае кȣ тȣрчiй ши кȣ Ȣнгȣрiй, ши пентрȣ ачеста фѫкȣсъ алiанцie кȣ Стефан Домнȣл Трансилванiей ши кȣ Мирчѣ Домнȣл цѫрiй Ромѫнещи.

МАГНЕТȢЛ ШИ МЕТАЛȢРИЛЕ

Нȣй бине а трѣй сѫнгȣр, аȣ зис кътръ сине Магнетȣл, ѫм воѫ алеџе ȣн метал ши мѫвоѫ ȣни кȣ ел ѫ векȣ, аȣзинд аȣрȣл ачесте аȣ зис: алеџимъ пре мине. Лȣчирѣта есте амъцитоаре, iаȣ ръспȣнсȣ Магнетȣл, ши чел че ѫшалъ пре алцiй, лесне поате фи ѫсȣший амъцит. Зисаȣ арџинтȣл: алеџимъ даръ пре мине. Нȣсъ поате, флоарѣта есте флоарѣ зилей, амѣ есте а нопцiй, май бине съ ѫсоцескȣ челе де ѡпотривъ. Атȣнче аȣ зис арама: алеџимъ дечй пе мине, кърia Магнетȣл iаȣ ръспȣнсȣ кȣ дефѫймаре, фȣџй! рȣшина та есте примеждȣiоасъ ка граюл лингȣшиторюлȣй. Пре тине плекатȣле фер те алегȣ, кѫчй тȣ ешй чел май статорник, кȣ адевърат, мѫндре сѫнт фрȣмсециле, плъкȣте грацiиле, крединца ѫсъ есте чел ѫтѫю лȣкрȣ ѫлȣме.

ДИН ІСТОРІА НАТȢРАЛЪ

Щiинца натȣралъ есте ѫмвъцътȣра ши дескриерѣ тȣтȣрор лȣкрȣрилор ȣрзите ѫ фире; ѡ парте ачестiа есте Историа натȣралъ че кȣпринде ѫмвъцътȣра фъптȣрей ши а органисмȣлȣй (алкътȣирей) сѫт а оаменилор, а добитоачилор, кѫт ши а плѫнтелор (а ербȣрилор, а копачилор,) а минералилор адекъ а продȣктȣрилор, че се ѫфiинцѣзъ ѫ сѫнȣл пъмѫнтȣлȣй. Рамȣриле ачестей щiинцъ сѫт фелюрите ши ѫналте, ѫ саȣ систимат дин ѫвекиме де Аристотел, ѫмвъцъторюл марелȣй Алезандрȣ Македон, апой де Плинie, ѫ зилеле лȣй Траiан, че фiинд ѫкъ ѫмбрободитъ де мȣлте фабȣле, ѫ векȣл ал 18 се лъмȣрй де Францезȣл Барон Бюфон, ал кърȣiа систимъ се ȣрмѣзъ прин сѫргȣинца ѫмвъцацилор ши цѫшѫще неконтенит спре а са деплинире. Ȣнеле дин продȣктȣриле фирей се афлат прин алор организмȣ дела форма фелюлȣй сеȣ, ши ачесте се нȣмеск монстрȣрй.

(ва ȣрма)

ОБСЕРВАЦIИ МЕТЕОРОЛОГИЧЕ.

Зiоа	Обсервацiей	Калдомесор	Греомесор	Старѣ аерȣлȣй
22.	Iȣнie диминѣцiа ла 12. часȣрй	† 20.	28. 8.	сенин

Ла 23. 24 Iȣнie Соареле ръсаре ла 8 ч. 28 м. Амiезъзи вине ла 4 ч. 11 м.
Ла 25 26 Iȣнie Соареле ръсаре ла 8. ч. 30 м. Амезъ ла 4. ч. 15. м.
Пътрарюл ѫтѫю есте ѫ 27 юнie ла 11 ч. 57 м. диминѣцъ.